

STORTINGET

Innst. 49 S

(2023–2024)

Innstilling til Stortinget
fra utenriks- og forsvarskomiteen

Dokument 8:15 S (2023–2024)

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Himanshu Gulati, Tor André Johnsen, Frank Edvard Sve, Per-Willy Amundsen, Morten Stordalen, Silje Hjemdal, Christian Tybring-Gjedde, Erlend Wiborg og Sylvi Listhaug om å fryse bistand til palestinske selvstyremyndigheter

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fryse all ordinær utbetaling til de palestinske selvstyremyndighetene.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Merknader fra komiteen

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åsmund Aukrust, Nils-Ole Foshaug, Eva Kristin Hansen og Trine Lise Sundnes, fra Høyre, Hårek Elvenes, Ingjerd Schie Schou, Erna Solberg og lederen Ine Eriksen Søreide, fra Senterpartiet, Marit Arnstad, Bengt Fasteraune og Ola Borten Moe, fra Fremskrittspartiet, Sylvi Listhaug og Christian Tybring-Gjedde, fra Sosialistisk Venstreparti, Ingrid Fiskaa, fra Rødt,

Stine Westrum, fra Venstre, Guri Melby, og fra Kristelig Folkeparti, Dag-Inge Ulstein, viser til Dokument 8:15 S (2023–2024) om å fryse bistanden til palestinske selvstyremyndigheter.

Komiteen viser til at Norge lenge har hatt et engasjement for Midtøsten og har bidratt aktivt i freds- og forsoningsarbeid i den israelsk-palestinske konflikten. Formålet med vårt arbeid har vært å bidra til fred og stabilitet – og oppbygging av en palestinsk stat. Norske bistandspenger har vært brukt på palestinske selvstyremyndigheter, FN-organisasjoner, internasjonale organisasjoner og norske og palestinske sivilsamfunnsorganisasjoner. De siste 30 årene har Norge ledet AHLC, den internasjonale giverlandsgruppen for Palestina.

Komiteen viser til at det er Hamas som er ansvarlig for det brutale terrorangrepet mot Israel den 7. oktober, ikke det palestinske samfunnet.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, viser til at norske bistandspenger verken direkte eller indirekte går til Hamas, og at Norge har svært gode mekanismer for å hindre dette.

Flertallet mener derfor det vil være helt galt å fryse støtten til de palestinske selvstyremyndighetene. Fryse støtten vil kunne føre til at de palestinske institusjonene kollapse, og dette vil gå ut over blant annet helse, utdanning og sikkerhet. Dette vil kunne destabilisere Vestbredden og føre til en farligere situasjon i regionen. Fryse støtten er også i strid med anbefalingene fra giverlandsgruppen. Det er nå en akutt situasjon på Gazastripen som det er avgjørende at ikke får spre seg til Vestbredden.

Flertallet viser til at regjeringen arbeider for at ikke andre land heller skal kutte eller fryse sin bistand, og komiteen støtter dette arbeidet.

Komiteen viser til den akutte humanitære situasjonen i Gaza, etter at Israels krigføring startet. Norge har økt den humanitære støtten til befolkningen i Gaza. Humanitær støtte går gjennom FN, Røde Kors og humanitære organisasjoner. Utenriksministeren varsler at han ser på muligheter for å øke bistanden ytterligere. Komiteen støtter denne intensjonen.

Medlemene i komiteen frå Sosialistisk Venstreparti, Raudt og Venstre viser til at frys i bistand har blitt foreslått og til dels gjennomført i fleire land etter Hamas sitt terrorangrep 7. oktober, men i ulike varianter. Forslaga har likevel det til felles at dei rammar menneske som ikkje kan haldast ansvarlege for Hamas sine handlingar, og dermed framstår som malplasserte og lite gjennomtenkte. Tvert imot den uttalte intensjonen, kan kutt og frys i økonomisk støtte føra til meir menneskeleg lidning og større oppslutning om ekstreme krefter.

Desse medlemmene viser til at Sveits 25. oktober 2023 annonserte at dei vil frysa bistanden til israelske og palestinske menneskerettsorganisasjonar. Dette er eit grelt eksempel på tiltak som vil svekka dei kreftene som kan medverka til fredelig konfliktløsning, sterke lokale sivilsamfunn og forsvar av menneskerettane. Israelske og palestinske menneskerettsorganisasjonar gjer eit viktig arbeid for å dokumentera og informera om menneskerettsbrot. Desse medlemmene meiner at slike rettsbaserte organisasjonar kan motverke polariseringa og ekstremismen på begge sider av konflikten, og at det er viktigare enn nokon gong å støtta desse organisasjonane både økonomisk og politisk. Noreg har lang tradisjon for å støtta opp om desse organisasjonane, mellom anna Al-Haq og B'Tselem som besøkte Stortinget for eit år sidan. Desse medlemmene vil understreka kor viktig det er å oppretthalda norsk støtte til desse menneskerettsorganisasjonane.

Desse medlemmene meiner at Noreg bør motverka at andre land trekker støtta si til menneskerettsarbeid i Israel og Palestina, og samtidig trappa opp støtta til desse organisasjonane for å tetta det finansielle gapet som no oppstår. På denne bakgrunnen fremjast følgjande forslag:

«Stortinget ber regjeringa auka den økonomiske støtta til israelske og palestinske menneskerettsorganisasjonar.»

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre understreker at situasjonen i Midtøsten nå er svært uoversiktlig. Det er uklart hvordan krigen vil utvikle seg videre og hvilke nye aktører, om noen, som vil

bli involvert i krigen. Selv om det er vanskelig å vite hvordan situasjonen på Vestbredden, i Israel og i Gaza vil utvikle seg videre, mener disse medlemmer at målet med norsk midtøstenpolitikk fortsatt må være tostatsløsningen og etablering av en palestinsk stat. Disse medlemmer har vanskelig for å se hvordan representantforslaget som behandles hjelper med å oppnå dette målet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti fordømmer terrorangrepet fra Hamas. Det er Hamas sitt ansvar å sette gislene fri, og det sendes fortsatt raketter fra Gaza mot Israel. Israel er således fortsatt under angrep. Samtidig må Israels operasjoner og selvforsvar være forholdsmessige og innenfor de folkerettslige reglene for krigføring.

Til diskusjonen om utbetalingene til Den palestinske selvstyremyndigheten viser disse medlemmer til utenriksministerens uttalelse angående dette representantforslaget, der han sier at

«Vår humanitære bistand kanaliseres gjennom FN, Røde Kors og norske humanitære organisasjoner, og ikke gjennom palestinske selvstyremyndigheter.»

Det må være klart at direkte budsjettstøtte til Den palestinske selvstyremyndigheten ikke er humanitær bistand. Disse medlemmer viser til at humanitær bistand til det palestinske folk bør opprettholdes og økes i denne situasjonen, der svært mange sivile lider og blir drept. Humanitær bistand skal gis gjennom FN, Røde Kors og humanitære organisasjoner, og ikke gjennom Den palestinske selvstyremyndigheten. Disse medlemmer viser til at palestinske selvstyremyndigheter uansett har svært begrenset kontroll i Gaza, som er det området i Palestina som er hardest rammet. Dette skyldes at dette området siden 2007 er styrt av terrororganisasjonen Hamas.

Norsk støtte til Den palestinske selvstyremyndigheten gis i all hovedsak som direkte budsjettstøtte, og disse medlemmer viser til svar på budsjettsspørsmål 56 fra Finanskomiteen/Kristelig Folkepartis fraksjon av 17. oktober 2023 der det fremgår at:

«Budsjettstøtten til Den palestinske selvstyremyndigheten som kanaliseres gjennom Verdensbanken er planlagt til 190 mill. kroner i 2023. I 2022 var den på 170 mill. kroner. For 2024 er det ikke fastsatt et beløp for budsjettstøtten.»

Disse medlemmer understreker at en utbetaling av denne størrelsesorden er svært uheldig. Mottakeren, Den palestinske selvstyremyndigheten, har ikke tatt avstand fra Hamas sine terrorhandlingar. Disse medlemmer viser til at overføringene til Den palestinske selvstyremyndigheten gis som direkte budsjettstøtte, og at det derfor er svært vanskelig å sikre at pen-

gestrømmene ikke indirekte kan være med å finansiere aktører som støtter Hamas. Generelt har Norge i svært stor grad gått bort fra å gi slik type budsjettstøtte andre steder.

Etter disse medlemmers syn må Stortinget ha bedre oversikt over hva bistanden til Palestina faktisk går til. Det er særlig viktig å sikre at Norge ikke foretar utbetalinger til aktører som direkte eller indirekte støtter Hamas og deres terrorhandlinger. Det er derfor naturlig med en grundig gjennomgang av all bistand til Palestina. Denne gjennomgangen bør se på både formelle avtalepartnere og på samarbeidspartnere i prosjektene som mottar bistand på palestinsk side.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen om en grundig gjennomgang av all bistand til Palestina for å sikre at Norge ikke bidrar til å finansiere aktører som direkte eller indirekte støtter Hamas og deres terrorhandlinger. Denne gjennomgangen bør både se på formelle avtalepartnere og på samarbeidspartnere i prosjektene som mottar bistand på palestinsk side.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til forslaget i dokumentet og dets begrunnelse, og fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fryse all ordinær utbetaling til de palestinske selvstyremyndighetene.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringa auka den økonomiske støtta til israelske og palestinske menneskerettsorganisasjonar.

Forslag fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen om en grundig gjennomgang av all bistand til Palestina for å sikre at Norge ikke bidrar til å finansiere aktører som direkte eller indirekte støtter Hamas og deres terrorhandlinger. Denne gjennomgangen bør både se på formelle avtalepartnere og på samarbeidspartnere i prosjektene som mottar bistand på palestinsk side.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen fryse all ordinær utbetaling til de palestinske selvstyremyndighetene.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og råar Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:15 S (2023–2024) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Himanshu Gulati, Tor André Johnsen, Frank Edvard Sve, Per-Willy Amundsen, Morten Stordalen, Silje Hjemdal, Christian Tybring-Gjedde, Erlend Wiborg og Sylvi Listhaug om å fryse bistand til palestinske selvstyremyndigheter – vedtas ikke.

Oslo, i utenriks- og forsvarskomiteen, den 14. november 2023

Ine Eriksen Søreide

leder

Åsmund Aukrust

ordfører

**DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT**

Utenriksministeren

Utenriks- og forsvarskomiteen
v/leder Ine Eriksen Søreide

Oslo, 24. oktober 2023

Uttalelse fra Utenriksdepartementet ang. Dokument 8:15 S (2023-2024) – representantforslag fra representantene Himanshu Gulati, Tor André Johnsen, Frank Edvard Sve, Per-Willy Amundsen, Morten Stordalen, Silje Hjemdal, Christian Tybring-Gjedde, Erlend Wiborg og Sylvi Listhaug.

Jeg viser til Utenriks- og forsvarskomiteens brev av 17. oktober 2023 om Dokument 8:15 S (2023-2024) fra representantene Himanshu Gulati, Tor André Johnsen, Frank Edvard Sve, Per-Willy Amundsen, Morten Stordalen, Silje Hjemdal, Christian Tybring-Gjedde, Erlend Wiborg og Sylvi Listhaug med forslag om å fryse bistand til palestinske selvstyremyndigheter.

Jeg deler representantenes syn på viktigheten av at norsk bistand ikke skal bidra til krig og konflikt. Siden Oslo-prosessen på 1990-tallet har Norges engasjement i den israelsk-palestinske konflikten, inkludert den betydelige bistanden til palestinerne, hatt som formål å bidra til fred mellom partene. Den norske bistanden består av budsjettstøtte og annen støtte til palestinske selvstyremyndigheter, støtte til FN og andre internasjonale organisasjoners arbeid for å bedre levekårene for den palestinske befolkningen, samt norske og palestinske sivilsamfunnsorganisasjoner. Det er både langsiktig bistand og humanitær nødhjelp. Vår humanitære bistand kanaliseres gjennom FN, Røde Kors og norske humanitære organisasjoner, og ikke gjennom palestinske selvstyremyndigheter.

Siden 1993 har Norge ledet den internasjonale giverlandsgruppen for Palestina, AHLC (Ad Hoc Liaison Committee), som har som formål å støtte byggingen av institusjoner for palestinsk selvstyre. Det internasjonale samfunnet er sterkt involvert i dette arbeidet, som er sentralt for å støtte opp om en framtidig palestinsk stat.

Jeg mener det er viktig at støtten til de palestinske selvstyremyndighetene, som ikke styrer Gaza, fortsetter. Dette er i tråd med anbefalinger fra giverlandsgruppen og målet om en tostatsløsning. Situasjonen for befolkningen vil bli enda verre dersom det internasjonale samfunnet stanser eller reduserer støtten nå. Kutt i bistand vil kunne føre til at de palestinske institusjonene kan kollapse og at Vestbredden destabiliseres. En slik farlig situasjon vil ingen være tjent med. Vi vil i så fall kunne ende opp med å gjøre vondt verre. Fra norsk side har vi derfor vært krystallklare i vår oppfordring til det

internasjonale samfunn om å opprettholde den økonomiske støtten til palestinerne i denne kritiske situasjonen. Jeg mener derfor at representantenes forslag om å fryse all ordinær utbetaling til de palestinske selvstyremyndighetene ikke er hensiktsmessig eller tilrådelig.

Norske bistandspenger går ikke til Hamas eller tilknyttede grupper. Vi har gode rutiner for å sikre dette. Vi gjør grundige risikovurderinger av alle som får støtte fra Norge.

Når det gjelder bistand til utdanning, så finansierer ikke Norge palestinske skolebøker eller utformingen av disse. Norge og andre sentrale givere til utdanningssektoren har likevel over flere år hatt en løpende og god dialog med Den palestinske selvstyremyndigheten om å forbedre palestinsk skolepensum. Det uavhengige tyske Georg Eckert-instituttets rapport fra 2021, som representantene viser til, viser også til tydelige forbedringer i det palestinske skolepensumet i tidsperioden 2017-21. Omfanget av problematisk innhold i bøkene er redusert, og det er lagt større vekt på bl.a. demokrati, menneskerettigheter og likestilling. Det er likevel fortsatt rom for forbedringer. Dette er Den palestinske selvstyremyndigheten klar over, og fra norsk side fortsetter vi dialogen med dem for å bidra til ytterligere fremgang og utvikling av palestinsk skolepensum.

La meg til slutt legge til at vi nå øker vår humanitær bistand til den palestinske sivilbefolkningen i Gaza som befinner seg i en prekær situasjon etter Hamas' brutale terrorangrep på Israel og den israelske krigføringen i Gaza. Vi vil se på muligheter for å øke denne bistanden ytterligere.

Vennlig hilsen

Espen Barth Eide

